

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

1. februar 2024*

»Appel – konkurrence – karteller – markedet for lastbiler – afgørelse, som fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) – aftaler og samordnet praksis vedrørende salgspriserne på lastbiler, tidsrammen for indførelsen af de teknologier for emissionskontrol, der er pålagt ved standarderne Euro 3 til Euro 6, og overvæltning af omkostningerne til denne teknologi på kunderne – samlet og vedvarende overtrædelse – overtrædelsens geografiske udstrækning – »hybrid« procedure, der har ført til vedtagelse af en forligsafgørelse og dernæst en afgørelse efter en almindelig procedure – artikel 41 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – ret til god forvaltning – Europa-Kommissionens upartiskhed – den geografiske rækkevidde af den samordnede praksis – relevante forhold – kvalificering af en helhed af adfærd som »samlet og vedvarende overtrædelse« – forordning (EF) nr. 1/2003 – artikel 25 – Kommissionens beføjelse til at pålægge en bøde – forældelse«

I sag C-251/22 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 8. april 2022,

Scania AB, Södertälje (Sverige),

Scania CV AB, Södertälje,

Scania Deutschland GmbH, Koblenz (Tyskland),

ved advokaten D. Arts, N. De Backer og K. Schillemans, advokater S. Falkner, P. Hammarskiöld, C. Langenius, og L. Ulrichs og avocate F. Miotto,

appellanter,

Den anden part i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved M. Domecq, M. Farley og L. Wildpanner, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling),

* Processprog: engelsk.

sammensat af dommerne M. Ilešič, fungerende afdelingsformand for Tiende Afdeling, I. Jarukaitis (refererende dommer) og D. Gratsias,

generaladvokat: A.M. Collins

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Med appellen har Scania AB, Scania CV AB og Scania Deutschland GmbH (herefter »Scania DE«), der er tre retlige enheder i virksomheden Scania (herefter »Scania«), nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom af 2. februar 2022, Scania m.fl. mod Kommissionen (T-799/17, herefter »den appellerede dom«, EU:T:2022:48), hvorved Retten frifandt Kommissionen i deres søgsmål med påstand principalt om annulation af Kommissionens afgørelse C(2017) 6467 final af 27. september 2017 om en procedure i henhold til artikel 101 [TEUF] og artikel 53 i EØS-aftalen (sag AT.39824 – Lastbiler) (herefter »den omtvistede afgørelse«) og subsidiært om nedsættelse af de bøder, som de blev pålagt ved denne afgørelse.

Retsforskrifter

- 2 Artikel 23 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) vedrører Europa-Kommissionens beføjelse til at pålægge bøder. Denne forordnings artikel 25 med overskriften »Forældelsesfrister for pålæggelse af sanktioner« bestemmer:
 - »1. Kommissionens beføjelse i henhold til artikel 23 [...] forældes:
 - a) efter tre år ved overtrædelse af bestemmelser om indhentning af oplysninger eller gennemførelse af kontrolundersøgelser
 - b) efter fem år ved andre overtrædelser.
 2. Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor overtrædelsen er begået. Ved vedvarende eller gentagne overtrædelser regnes fristen dog først fra den dag, hvor overtrædelsen er ophørt.
 3. Hver gang Kommissionen eller en medlemsstats konkurrencemyndighed tager skridt til at undersøge eller forfølge overtrædelsen, afbrydes forældelsesfristen for pålæggelse af bøder [...]. Forældelsesfristen afbrydes med virkning fra den dag, hvor det pågældende skridt meddeles mindst én af de virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har medvirket ved overtrædelsen. [...]

4. Afbrydelsen af forældelsesfristen har virkning over for alle virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der har medvirket ved overtrædelsen.

[...]«

- 3 Nævnte forordnings artikel 31 med overskriften »Prøvelse ved Domstolen« har følgende ordlyd:
- »Domstolen har fuld prøvelsesret med hensyn til klager over beslutninger, hvorved Kommissionen fastsætter en bøde eller en tvangsbøde. Den kan ophæve, nedsætte eller forhøje den pågældende bøde eller tvangsbøde.«

Sagens baggrund

- 4 Tvistens baggrund og den omtvistede afgørelse, således som det fremgår af den appellerede doms præmis 1-61, kan sammenfattes som følger:
- 5 Ved den omtvistede afgørelse fastslog Kommissionen i denne afgørelses artikel 1, at appellanterne havde overtrådt artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3, herefter »EØS-aftalen«) ved fra den 17. januar 1997 til den 18. januar 2011 sammen med retlige enheder i virksomhederne [fortroligt]¹, [fortroligt], [fortroligt], [fortroligt] og [fortroligt] at have deltaget i hemmelige aftaler om priser, forhøjelse af bruttopriserne på mellemtonge og tunge lastbiler i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) samt tidsrammen for overvæltningen af omkostningerne til indførelsen af teknologi for emissionskontrol til mellemtonge og tunge lastbiler, der er pålagt ved standarderne Euro 3 til Euro 6. Ved denne afgørelses artikel 2 pålagde Kommissionen Scania AB og Scania CV AB en bøde på 880 523 000 EUR til solidarisk hæftelse, hvoraf Scania DE blev pålagt solidarisk hæftelse for betalingen af 440 003 282 EUR.

Den administrative procedure

- 6 Den 20. september 2010 fremsatte [fortroligt] en anmodning om bødefritagelse i henhold til punkt 14 i Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EUT 2006, C 298, s. 17). Den 17. december 2010 indrømmede Kommissionen [fortroligt] en betinget bødefritagelse.
- 7 Den 18. og 21. januar 2011 gennemførte Kommissionen en kontrolundersøgelse i bl.a. appellanternes lokaler.
- 8 Den 28. januar 2011 anmodede [fortroligt] om bødefritagelse i medfør af punkt 14 i den meddelelse, der er henvist til i nærværende doms præmis 6, og, såfremt bødefritagelse ikke måtte blive indrømmet, om bødenedsættelse i henhold til denne meddelelses punkt 27. Efter denne foretog [fortroligt] og [fortroligt] ligeledes dette skridt.
- 9 Under undersøgelsen stillede Kommissionen bl.a. appellanterne flere anmodninger om oplysninger i henhold til artikel 18 i forordning nr. 1/2003.

¹ – Fortrolige oplysninger udeladt.

- 10 Den 20. november 2014 indledte Kommissionen den procedure, der er fastsat i denne forordnings artikel 11, stk. 6, i forhold til appellanterne og de retlige enheder i de virksomheder, der er nævnt i nærværende doms præmis 5, og vedtog en klagepunktsmeddelelse, som den sendte til samtlige disse enheder, herunder appellanterne.
- 11 Efter fremsendelsen af klagepunktsmeddelelsen fik dens adressater aktindsigt i sagsakterne for Kommissionen.
- 12 I løbet af *[fortroligt]* kontaktede adressaterne for klagepunktsmeddelelsen Kommissionen på uformel vis og anmodede den om at fortsætte sagen inden for rammerne af den forligsprocedure, der er fastsat i artikel 10a i Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til artikel [101 TEUF og 102 TEUF] (EUT 2004, L 123, s. 18), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 622/2008 af 30. juni 2008 (EUT 2008, L 171, s. 3) (herefter »forordning nr. 773/2004«). Kommissionen besluttede at indlede en forligsprocedure, efter at hver adressat for klagepunktsmeddelelsen havde bekræftet, at de var rede til at deltage i forligsforhandlinger.
- 13 Fra *[fortroligt]* til *[fortroligt]* fandt forligsforhandlinger sted mellem hver adressat for klagepunktsmeddelelsen og Kommissionen. Efter forhandlingerne fremsatte visse af adressaterne for klagepunktsmeddelelsen hver især en formel forligsanmodning over for Kommissionen i henhold til artikel 10a, stk. 2, i forordning nr. 773/2004 (herefter »forligsparterne«). Appellanterne fremsatte ikke en sådan anmodning.
- 14 Den 19. juli 2016 vedtog Kommissionen i henhold til artikel 7 og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 afgørelse C(2016) 4673 final om en procedure i henhold til artikel 101 [TEUF] og artikel 53 i EØS-aftalen (sag AT.39824 – Lastbiler), som blev tilsendt forligsparterne (herefter »forligsafgørelsen«).
- 15 For så vidt som appellanterne havde besluttet ikke at fremsætte en formel anmodning om forlig, fortsatte Kommissionen undersøgelsen vedrørende dem inden for rammerne af den almindelige procedure, dvs. uden forlig.
- 16 Den 23. september 2016 afgav appellanterne, efter at de havde fået aktindsigt, deres skriftlige besvarelse på klagepunktsmeddelelsen.
- 17 Den 18. oktober 2016 deltog appellanterne i en høring.
- 18 Den 7. april 2017 tilstillede Kommissionen i henhold til punkt 111 i sin meddelelse om bedste praksis ved behandlingen af konkurrencesager efter artikel 101 [TEUF] og 102 [TEUF] (EUT 2011, C 308, s. 6) Scania AB en sagsfremstillingsmeddelelse. Den 23. juni 2017 tilsendte Kommissionen ligeledes Scania CV AB og Scania DE denne sagsfremstillingsmeddelelse.
- 19 Den 12. maj 2017 meddelte Scania AB Kommissionen sine skriftlige bemærkninger til de beviser, der var vedlagt nævnte sagsfremstillingsmeddelelse, hvilke bemærkninger ligeledes afspejlede standpunktet for Scania CV AB og Scania DE.
- 20 Den 27. september 2017 vedtog Kommissionen den omtvistede afgørelse.

Den omtvistede afgørelse

Strukturen på markedet for lastbiler og ordningen for prisfastsættelse i lastbilindustrien samt inden for Scania

- 21 Med hensyn til strukturen på markedet for lastbiler anførte Kommissionen, at den var kendetegnet ved et højt niveau af gennemsigtighed og koncentration, idet parterne havde flere lejligheder til at mødes årligt og drøfte situationen på markedet. Efter Kommissionens opfattelse kunne parterne gennem alle disse udvekslinger have en præcis formodning om de andres konkurrencemæssige stilling.
- 22 Kommissionen anførte ligeledes, at parterne, herunder Scania, havde datterselskaber på de vigtigste nationale markeder, der virkede som distributører af deres varer. Disse nationale distributører havde deres eget netværk af forhandlere. Kommissionen anførte, at Scania solgte sine lastbiler gennem nationale distributører, som var datterselskaber, der var helejede af denne virksomhed, i alle EØS-landene, med undtagelse af *[fortroligt]*. Scantias nationale distributører solgte lastbiler, der blev købt på hjemstedet for forhandlere, der enten var helejede datterselskaber eller ikke-forretningsmæssigt forbundne virksomheder. Kommissionen anførte, at Scania i Tyskland har *[fortroligt]* forhandlere, som er helejede datterselskaber.
- 23 Med hensyn til ordningen for prisfastsættelse fastslog Kommissionen, at denne ordning indeholdt de samme trin for alle parterne og generelt begyndte med, at hovedkontoret som led i det første trin fastsatte en oprindelig bruttoprisliste. Desuden blev der som led i et andet trin ifølge Kommissionen aftalt overførselspriser for salget af lastbiler på de forskellige nationale markeder mellem producenterne hovedkontorer og hovedkontorerne for de nationale distributører, der enten er ikke-forretningsmæssigt forbundne virksomheder eller helejet af hovedkontoret. Ifølge Kommissionen fastsattes som led i et tredje trin de priser, som forhandlerne betalte til distributørerne, og som led i et fjerde trin fastsattes den endelige nettopris, som forbrugerne betalte, og som var forhandlet af forhandlerne eller af producenterne selv, når disse solgte direkte til forhandlerne eller til vigtige kunder.
- 24 Kommissionen fastslog, at selv om den endelige pris, som forbrugerne betalte, kan variere, f.eks. på grund af anvendelsen af forskellige rabatter forskellige steder i distributionskæden, følger alle priser, som gælder i hvert trin af distributionskæden, direkte, i tilfælde af overførselspriser mellem hovedkontoret og distributøren, eller indirekte – i tilfælde af den pris, som forhandleren betaler til distributøren, eller i tilfælde af den endelige pris, som slutkunden betaler – af den oprindelige bruttopris. Det ses således, at de oprindelige bruttoprislister, som hovedkontoret fastsatte, efter Kommissionens opfattelse udgjorde en fælles og grundlæggende bestanddel i beregningerne af de priser, der fandt anvendelse i hvert trin af de nationale distributionskæder i hele Europa. Kommissionen præciserede, at alle parterne, med undtagelse af *[fortroligt]*, i perioden 2000-2006 havde udarbejdet harmoniserede bruttoprislister for hele EØS.
- 25 Med hensyn til ordningen for prisfastsættelse inden for Scania og de aktører, der deltog i denne fastsættelse, beskrev Kommissionen, at Scantias hovedkontor fastsatte en liste over bruttopriserne ab fabrik (herefter »ab fabrik-bruttoprislisten«) for alle de forskellige tilgængelige dele til en lastbil.
- 26 Hver af Scantias nationale distributører, eksempelvis Scania DE, forhandlede med Scantias hovedkontor »distributørens nettopris« – dvs. den pris, som distributøren betaler hovedsæder for hver del – på grundlag af den ab-fabrik-bruttoprisliste, som den pågældende havde modtaget.

Distributørens nettopris fremgik af et dokument benævnt »RPU« (det svenske udtryk »Representantuppgift«), som viste forskellen mellem ab-fabrik-bruttoprislisten og distributørens nettopris med hensyn til rabatter. De rabatter, som distributøren blev indrømmet, blev fastsat af [fortroligt] i Scantias hovedkontor, men ligeledes drøftet i prisudvalget. Den endelige beslutning om nettoprisen for Scantias distributør tilkom [fortroligt].

- 27 Scantias nationale distributør meddelte sin egen bruttoprisliste, som bestod i distributørens nettopris forhøjet med fortjenstmargen, for alle forskellige tilgængelige dele til lastbiler til Scantias forhandlere på sit geografiske område.
- 28 Scantias forhandler forhandlede »forhandlerens nettopris« med distributøren, idet prisen støttedes på distributørens bruttoprisliste med en væsentlig nedsættelse, som forhandleren indrømmedes.
- 29 De kunder, som købte lastbiler af Scantias forhandlere, betalte »kundeprisen«. »Kundeprisen« bestod af forhandlerens nettopris forhøjet med forhandlerens fortjenstmargen og med de eventuelle omkostninger som følge af, at lastbilen tilpasses individuelle behov, og nedsat med de rabatter og tilbud, som kunden blev tilbudt. Kommissionen fastslog, at ændringen af prisen på et hvilket som helst trin i distributionskæden havde en begrænset eller ingen indvirkning på den endelige pris, som forbrugeren betalte.
- 30 Kommissionen fastslog ligeledes, at ab fabrik-bruttoprislisten fandt anvendelse på verdensplan, mens distributørens nettopris og distributørens bruttoprisliste fandt anvendelse i den region, hvor distributøren drev virksomhed. På samme måde fandt den pris, som forhandleren havde forhandlet, anvendelse i den region, hvor forhandleren drev virksomhed.
- 31 Med hensyn til en virkning, som prisforhøjelsen på europæisk plan havde på priserne på nationalt plan, anførte Kommissionen, at producenternes nationale distributører, såsom Scania DE, ikke handler uafhængigt ved fastsættelsen af bruttopriser og bruttoprislisterne, og at alle priser, der anvendes i hvert trin af distributionskæden indtil slutbrugeren, følger af de paneuropæiske bruttoprislister, som fastsættes af hovedkontoret.
- 32 Kommissionen anførte, at det følger heraf, at en forhøjelse af priserne i de paneuropæiske bruttoprislister, som besluttet af hovedkontoret, er afgørende for »distributørens nettopris«, dvs. den pris, som distributøren betaler hovedkontoret for at købe en lastbil. Det var derfor Kommissionens opfattelse, at hovedkontorets forhøjelse af de ovennævnte bruttopriser ligeledes påvirker distributørens bruttopris, dvs. den pris, som forhandleren betaler distributøren, selv om prisen for slutbrugeren ikke nødvendigvis ændres i samme størrelsesorden eller slet ikke ændres.

De hemmelige kontakter mellem Scania og forligsparterne

- 33 I den omtvistede afgørelse lagde Kommissionen til grund, at Scania havde deltaget i hemmelige møder og kontakter med forligsparterne inden for forskellige fora og på forskellige niveauer, som havde udviklet sig med tiden, mens de deltagende virksomheder, formålet og de pågældende varer forblev de samme.
- 34 Kommissionen identificerede tre niveauer af hemmelige kontakter.
- 35 For det første lagde Kommissionen til grund, at karteldeltagernes øverste ledelse i overtrædelsens første år drøftede deres hensigter vedrørende priser, fremtidige forhøjelser af bruttopriser, af og til også udviklingen af forbrugernettopriserne, og nogle gange aftalte de en forhøjelse af deres

bruttopriser. I den omtvistede afgørelse henviste Kommissionen til dette niveau for hemmelige kontakter som »topledelsesniveauet« (*top management*). Kommissionen tilføjede, at under møderne på topledelsesniveauet aftalte karteldeltagerne bl.a. tidsrammen for og overvæltningen af omkostningerne til indførelse af lastbiltyper, der var i overensstemmelse med standard Euro 3 til Euro 5, og ved visse lejligheder aftalte de ikke at indføre de pågældende teknologier før en bestemt dato. Kommissionen lagde til grund, at møderne på topledelsesniveau fandt sted i perioden 1997-2004.

- 36 For det andet lagde Kommissionen til grund, at mellemledere fra karteldeltageres hovedkontorer i en begrænset periode og samtidig med møderne på topledelsesniveau afholdt drøftelser, som ud over udveksling af tekniske oplysninger omfattede udveksling af oplysninger om priser og om forhøjelser af bruttopriserne. I den omtvistede afgørelse henviste Kommissionen til dette niveau for hemmelige kontakter som »lavere hovedkontorniveau« (*lower headquarters level*). Kommissionen lagde til grund, at møderne på lavere hovedkontorniveau fandt sted i perioden 2000-2008.
- 37 For det tredje lagde Kommissionen til grund, at karteldeltagerne efter indførelsen af euroen, og efter at næsten alle lastbilproducenter havde indført bruttoprislister på europæisk plan, fortsatte den systematiske koordinering af deres hensigter om fremtidige priser gennem deres tyske datterselskaber. I den omtvistede afgørelse omtalte Kommissionen dette niveau af hemmelige kontakter som »møderne på tysk niveau« (*German level meetings*). Kommissionen præciserede, at repræsentanter fra de tyske datterselskaber, på samme måde som kontakterne i kartellets første år, drøftede fremtidige forhøjelser af bruttopriserne samt tidsrammen for og overvæltningen af omkostningerne til indførelse af de teknologier for emissionskontrol til mellemtunge og tunge lastbiler, som var pålagt ved standard Euro 5 og Euro 6. De udvekslede ligeledes andre følsomme forretningsoplysninger. Kommissionen lagde til grund, at møderne på tysk niveau fandt sted fra 2004.

Anvendelsen af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53

- 38 Kommissionen fandt, at dokumentbeviserne i sagsakterne godtgjorde, at de ovennævnte kontakter vedrørte:
- de ændringer, som karteldeltagerne påtænkte at foretage af bruttopriserne, bruttoprislisterne, tidsrammen for disse ændringer samt lejlighedsvis udvekslinger vedrørende de påtænkte ændringer af nettopriserne eller ændringer af rabatter til kunderne
 - datoen for indførelsen af nye teknologier for emissionskontrol til mellemtunge og tunge lastbiler, som var påkrævet i medfør af standard Euro 3 til Euro 6, samt overvæltning af omkostningerne til indførelsen af disse teknologier og
 - deling af andre konkurrencemæssigt følsomme oplysninger, såsom målmarkeder, de aktuelle nettopriser og rabatter, bruttoprislister, selv inden deres ikrafttræden, lastbilsconfiguratorer, bestillinger og lagerbeholdning.
- 39 Kommissionen anførte, at parterne havde multilaterale kontakter på forskellige niveauer, og at de af og til havde kontakter og fælles møder på forskellige niveauer. Ifølge Kommissionen var disse kontakter indbyrdes forbundet af deres indhold, dato, henvisningerne foretaget mellem kontakterne og fordelingen af de indhentede oplysninger blandt disse.

- 40 Kommissionen fandt, at disse aktiviteter udgjorde en form for koordinering, hvorved parterne bevidst erstattede den risiko, der er forbundet med normal konkurrence, med indbyrdes praktisk samarbejde. Ifølge Kommissionen havde den omhandlede adfærd karakter af en samordnet praksis eller en aftale, som led i hvilken konkurrerende virksomheder afstod fra selvstændigt at fastlægge den handelspolitik, som de ville føre på markedet, men i stedet koordinerede deres adfærd på prisområdet med direkte kontakter og forpligtede sig til en koordineret forsinkelse af indførelsen af teknologier. Efter Kommissionens opfattelse skabte den systematiske deltagelse i de hemmelige kontakter desuden et klima af gensidig forståelse af parternes prispolitik.
- 41 Kommissionen anførte, at Scania regelmæssigt havde deltaget i de forskellige hemmelige former i hele overtrædelsesperioden, og konkluderede, at den overtrædelse, som Scania havde deltaget i, udgjorde en aftale og/eller samordnet praksis som omhandlet i artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.
- 42 Hvad angår konkurrencebegrænsningen lagde Kommissionen til grund, at Scania havde deltaget i de hemmelige kontakter, der er beskrevet i nærværende doms præmis 38, og at den helhed af aftaler og samordnet praksis, som virksomheden deltog i, havde konkurrencebegrænsende formål som omhandlet i artikel 101 TEUF.
- 43 Med hensyn til den samlede og vedvarende overtrædelse fandt Kommissionen, at aftalerne og/eller den samordnede praksis mellem Scania og forligsparterne udgjorde en samlet og vedvarende overtrædelse, som henhørte under artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53 i perioden fra den 17. januar 1997 til den 18. januar 2011. Ifølge Kommissionen bestod overtrædelsen af en hemmelig aftale med hensyn til priserne og forhøjelsen af bruttopriserne i EØS for mellemtinge og tunge lastbiler og med hensyn til tidsrammen for og overvæltningen af omkostningerne til indførelse af de teknologier for emissionskontrol til mellemtinge og tunge lastbiler, som var pålagt ved standard Euro 3 til Euro 6.
- 44 Kommissionen fandt nærmere bestemt, at parterne med deres konkurrencebegrænsende kontakter havde fulgt en fælles plan med et samlet konkurrencebegrænsende formål, og at Scania havde eller burde have haft kendskab til det generelle anvendelsesområde for og de væsentlige kendetegn ved netværket af hemmelige kontakter og havde til hensigt at bidrage til kartellet med sine handlinger.
- 45 Kommissionen anførte ligeledes, at det samlede konkurrencebegrænsende formål bestod i en begrænsning af konkurrencen på markedet for mellemtinge og tunge lastbiler i EØS. Dette formål blev nået gennem praksis, som reducerede graden af strategisk usikkerhed mellem parterne for så vidt angår fremtidige priser og forhøjelser af bruttopriserne samt med hensyn til tidsrammen for og overvæltningen af de omkostninger, som var forbundet med indførelsen af lastbiler, der opfyldte miljøstandarderne.

Adressaterne for den omtvistede afgørelse

- 46 For det første tilstillede Kommissionen den omtvistede afgørelse til Scania CV AB og Scania DE, som den fandt direkte ansvarlige for overtrædelsen for følgende perioder:
- Scania CV AB for perioden fra den 17. januar 1997 til den 27. februar 2009
 - Scania DE for perioden fra den 20. januar 2004 til den 18. januar 2011.

- 47 For det andet lagde Kommissionen endvidere til grund, at Scania AB fra den 17. januar 1997 til den 18. januar 2011 direkte eller indirekte ejede alle aktier i Scania CV AB, som for sin del direkte eller indirekte ejede alle aktier i Scania DE. Kommissionen anførte følgelig, at den ligeledes tilstillede den omtvistede afgørelse til følgende enheder, som blev holdt solidarisk ansvarlige som moderselskaber:
- Scania AB som ansvarlig, for det første, for Scania CV AB's adfærd fra den 17. januar 1997 til den 27. februar 2009 og, for det andet, for Scania DE's adfærd fra den 20. januar 2004 til den 18. januar 2011
 - Scania CV AB som ansvarlig for Scania DE's adfærd fra den 20. januar 2004 til den 18. januar 2011.

Bødens størrelse

- 48 Kommissionen fastsatte bøden til 880 523 000 EUR.

Søgsmålet for Retten og den appellerede dom

- 49 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 11. december 2017 anlagde appellanterne sag med påstand om principalt annullation af den omtvistede afgørelse og subsidiært om delvis annullation af denne afgørelse og nedsættelse af de bøder, som de var blevet pålagt, samt under alle omstændigheder nedsættelse af disse bøder i henhold til artikel 261 TEUF og artikel 31 i forordning nr. 1/2003.
- 50 Ved skrivelse af 5. juni 2020 anmodede appellanterne om, at visse oplysninger i retsmøderapporten blev udeladt i forhold til offentligheden. Ved skrivelse af samme dag anmodede Kommissionen ligeledes om, at visse oplysninger i bl.a. retsmøderapporten og i den appellerede dom blev udeladt i forhold til offentligheden.
- 51 Efter sidstnævnte anmodning besluttede Retten i den appellerede dom med hensyn til den ikke-fortrolige version heraf at anonymisere navnene på de fysiske personer og udelade navnene på andre juridiske personer end appellanterne. Den besluttede ligeledes at udelade visse oplysninger om bl.a. ordningen for prisfastsættelse inden for Scania og om beregningen af den bøde, som denne virksomhed blev pålagt, hvis udeladelse ikke påvirker forståelsen af den ikke-fortrolige version af denne dom.
- 52 Til støtte for deres søgsmål fremsatte appellanterne ni anbringender.
- 53 Det første anbringende vedrørte en tilsidesættelse af retten til forsvar, princippet om god forvaltningsskik og princippet om uskyldsformodning. Det andet anbringende vedrørte en tilsidesættelse af artikel 48, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) og artikel 27, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1/2003.
- 54 Det tredje til det syvende anbringende vedrørte i det væsentlige Kommissionens konklusion om en samlet og vedvarende overtrædelse samt tilregnelsen heraf til Scania. Med det tredje anbringende gjorde appellanterne nærmere bestemt gældende, at der var foretaget urigtig anvendelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, for så vidt som udvekslingen af oplysninger på møderne på lavere hovedkontorniveau blev anset for at udgøre en overtrædelse af

disse artikler. Med det fjerde anbringende gjorde appellanterne gældende, at der var sket en tilsidesættelse af begrundelsespligten og en urigtig anvendelse af disse artikler, for så vidt som Kommissionen havde fundet, at appellanterne havde indgået en aftale eller deltaget i samordnet praksis med hensyn til tidsrammen for indførelsen af teknologi for emissionskontrol. Det femte anbringende vedrørte en urigtig anvendelse af disse artikler, for så vidt som Kommissionen havde kvalificeret udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau som en overtrædelse med konkurrencebegrænsende »formål«. Med det sjette anbringende gjorde appellanterne gældende, at der var sket en urigtig anvendelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, for så vidt som Kommissionen havde fundet, at overtrædelsens geografiske udstrækning med hensyn til det tyske niveau omfattede hele EØS-området. Det syvende anbringende vedrørte en urigtig anvendelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, for så vidt som Kommissionen havde fundet, at den identificerede adfærd udgjorde en samlet og vedvarende overtrædelse, og at appellanterne kunne tilregnes ansvaret herfor

- 55 Det ottende anbringende vedrørte om en urigtig anvendelse af disse artikler og artikel 25 i forordning nr. 1/2003, for så vidt som Kommissionen havde pålagt en bøde for en adfærd, som var forældet, og under alle omstændigheder ikke havde taget hensyn til, at nævnte adfærd ikke var vedvarende. Med det niende og sidste anbringende påberåbte appellanterne sig en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet og ligebehandlingsprincippet hvad angår bødens størrelse og under alle omstændigheder behovet for en bødenedsættelse i henhold til artikel 261 TEUF og artikel 31 i forordning nr. 1/2003.
- 56 Ved den appellerede dom forkastede Retten alle disse anbringender som ugrundede. Hvad angår påstanden om, at Retten skulle udøve sin fulde prøvelsesret, fastslog Retten, at der i de klagepunkter, argumenter og retlige og faktiske omstændigheder, som appellanterne havde fremført inden for rammerne af de undersøgte anbringender, ikke var noget forhold, der gjorde det muligt at konkludere, at de bøder, som var blevet pålagt ved den omtvistede afgørelse, skulle ændres. Den frifandt følgelig Kommissionen i det hele og pålagde appellanterne at betale sagsomkostningerne.

Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

- 57 Ved appelskrift indleveret den 8. april 2022 har appellanterne iværksat den foreliggende appel. De har samme dag endvidere anmodet Domstolen om, at de oplysninger, der er omtalt i nærværende døms præmis 51, indrømmes samme fortrolige behandling i forhold til offentligheden som den, som Retten indrømmede disse oplysninger.
- 58 Ved processkrift af 29. april 2022 har Kommissionen ligeledes anmodet om fortrolig behandling af visse oplysninger i forhold til offentligheden.
- 59 Ved afgørelse af 12. juli 2022 har Domstolens præsident tages disse anmodninger om fortrolig behandling til følge.
- 60 Med appellen har appellanterne nedlagt følgende påstande:
- Den appellerede dom ophæves helt eller delvist.
 - Den omtvistede afgørelse annulleres helt eller delvist, og/eller de bøder, som appellanterne er blevet pålagt, nedsættes.

- Subsidiært hjemvises sagen til Retten.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne, herunder omkostningerne i forbindelse med den foreliggende appel.
- 61 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Appellen forkastes.
 - Appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Om appellen

- 62 Appellanterne har fremsat fire anbringender til støtte for appellen. Det første anbringende vedrører i det væsentlige en tilsidesættelse af retten til god forvaltning, som er sikret ved chartrets artikel 41, stk. 1. Det andet anbringende vedrører en tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, eftersom Retten kvalificerede den geografiske rækkevidde af adfærden på det tyske niveau således, at den omfattede hele EØS-området. Med det tredje anbringende har appellanterne i det væsentlige gjort gældende, at Retten tilsidesatte de to sidstnævnte artikler, for så vidt som den kvalificerede en række handlinger, der omfattede tre forskellige kontaktniveauer, som en samlet overtrædelse. Det fjerde anbringende vedrører en tilsidesættelse af de samme artikler og artikel 25 i forordning nr. 1/2003, eftersom Retten opretholdt en bøde for en adfærd, der var forældet.

Det første anbringende

Parternes argumentation

- 63 Med det første anbringende har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den forkastede deres argument om, at Kommissionen havde tilsidesat chartrets artikel 41, stk. 1, ved at vedtage forligsafgørelsen og fortsætte sin undersøgelse i forhold til appellanterne uden at overdrage undersøgelsen til et andet hold end det, som var ansvarligt for den sag, der havde givet anledning til denne afgørelse.
- 64 For det første har appellanterne gjort gældende, at Retten undlod at vurdere, om den administrative procedure, der blev genoptaget i forhold til Scania efter vedtagelsen af forligsafgørelsen, var i overensstemmelse med princippet om objektiv upartiskhed. De har henvist til de betragtninger, der fremgår af bl.a. den appellerede doms præmis 129, 147 og 151, vedrørende overholdelsen af princippet om upartiskhed i forbindelse med en forskudt, »hybrid« procedure som den i det foreliggende tilfælde omhandlede. Appellanterne har gjort gældende, at vedtagelsen af denne afgørelse pålægger Kommissionen en yderligere byrde, idet denne institution skulle have sikret overholdelsen af ikke blot det såkaldte »tabula rasa«-princip, men ligeledes at den fremstod upartisk. Selv om Retten i denne præmis 151 i det væsentlige anerkendte, at det på denne baggrund kunne begrundes, at sagsakterne tildeltes to forskellige hold, udledte den ikke den korrekte retlige konklusion heraf og behandlede alene spørgsmålet om upartiskhed i lyset af den subjektive upartiskhed.

- 65 Appellanterne har i denne henseende nærmere bestemt anført, at Retten i nævnte præmis 151 konstaterede, at Scania ikke havde godtgjort, hvorledes den omstændighed, at de samme tjenestegrene i Kommissionen var involveret i vedtagelsen af såvel forligsafgørelsen som den omtvistede afgørelse, »i sig selv« kunne bevise, at de ikke modtog en upartisk behandling, hvorefter den i dommens præmis 152 fastslog, at Scania ikke havde påvist, at Kommissionen »udviste forudindtagethed eller personlige fordomme i forhold til Scania i strid med princippet om subjektiv upartiskhed«. Herved begik Retten en retlig fejl, for så vidt som den begrænsede sin vurdering til den »subjektive« upartiskhed og undlod at undersøge det retlige princip om »objektiv« upartiskhed.
- 66 For det andet har appellanterne gjort gældende, at såfremt Domstolen måtte fastslå, at Retten vurderede dette princip om objektiv upartiskhed, var Rettens vurdering i denne henseende under alle omstændigheder retligt forkert. Den appellerede dom indeholder ingen begrundelse, som gør det muligt at konkludere, at Kommissionen overholdt nævnte princip om objektiv upartiskhed, uanset at de samme tjenestegrene i Kommissionen var involveret i vedtagelsen af forligsafgørelsen og den omtvistede afgørelse, selv om Retten i denne doms præmis 151 imidlertid udtrykkeligt anerkendte, at denne omstændighed »gør det [...] vanskeligere at sikre, at undersøgelsen af de faktiske omstændigheder og beviserne i forhold til en virksomhed efter vedtagelsen af forligsafgørelsen foretages i overensstemmelse med »tabula rasa«-princippet«.
- 67 En sådan anerkendelse rejser tvivl om Kommissionens upartiskhed. I den appellerede doms præmis 151 anførte Retten ligeledes, hvorledes Kommissionen kunne have handlet for at udelukke en sådan tvivl, nemlig ved »at sagsakterne tildeles to forskellige hold«, dvs. ved at involvere et andet hold end det, der var impliceret i forligsproceduren, i den almindelige procedure, som førte til vedtagelsen af den omtvistede afgørelse. Det fremgår således af selve det ræsonnement, som Retten anlagde i denne dom, at Kommissionen ved at vedtage forligsafgørelsen og ved at fortsætte sin undersøgelse i forhold til Scania, idet den benyttede de samme tjenestegrene i institutionen, tilsidesatte chartrets artikel 41, stk. 1. Retten undlod imidlertid at anerkende, at Kommissionen ikke havde stillet tilstrækkelige garantier for at udelukke enhver rimelig tvivl om institutionens objektive upartiskhed ved afviklingen af den almindelige procedure, hvorved Retten begik en retlig fejl.
- 68 Kommissionen har gjort gældende, at det denne argumentation er ugrundet.

Domstolens bemærkninger

- 69 For det første skal det med hensyn til appellanternes argumentation, hvormed de har foreholdt Retten, at den undlod at vurdere, om den administrative procedure, som blev genoptaget i forhold til Scania efter vedtagelsen af forligsafgørelsen, var i overensstemmelse med princippet om objektiv upartiskhed, bemærkes, at det følger af Domstolens praksis, at Kommissionen har pligt til under den administrative procedure at overholde de berørte virksomheders grundlæggende rettigheder. I denne forbindelse skal princippet om upartiskhed, som henhører under retten til en god forvaltning, adskilles fra uskyldsformodningen (dom af 12.1.2023, HSBC Holdings m.fl. mod Kommissionen, C-883/19 P, EU:C:2023:11, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).
- 70 Retten til god forvaltning, der er fastsat i chartrets artikel 41, bestemmer, at enhver bl.a. har ret til at få sin sag behandlet uvildigt af Den Europæiske Unions institutioner. Dette krav om upartiskhed dækker dels den subjektive upartiskhed, hvilket vil sige, at ingen af den omhandlede institutions medlemmer med ansvar for sagen må give udtryk for forudindtagethed eller

personlige fordomme, dels den objektive upartiskhed, hvilket vil sige, at institutionen skal sikre en tilstrækkelig garanti for, at enhver rimelig tvivl herom kan udelukkes (dom af 12.1.2023, HSBC Holdings m.fl. mod Kommissionen, C-883/19 P, EU:C:2023:11, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).

- 71 I det foreliggende tilfælde henviste Retten i den appellerede doms præmis 144 og 145 til, hvad retten til god forvaltning indebærer i overensstemmelse med den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms foregående præmisser.
- 72 I den appellerede doms præmis 147 forkastede Retten dernæst Kommissionens argumentation, hvorefter en tilsidesættelse af princippet om upartiskhed under tilsvarende omstændigheder som de i den foreliggende sag omhandlede ikke alene skulle vurderes som den eventuelle konsekvens af en tilsidesættelse af princippet om uskyldsformodning ved vedtagelsen af forligsafgørelsen, og anførte, at en sådan tilsidesættelse kunne skyldes andre forsømmelser fra Kommissionens side i forhold til at yde tilstrækkelige garantier for at udelukke enhver rimelig tvivl som omhandlet i retspraksis med hensyn til institutionens upartiskhed ved afviklingen af den almindelige procedure.
- 73 Retten fastslog imidlertid i nævnte doms præmis 148, at ingen af de argumenter, som appellerterne havde fremført, gjorde det muligt at godtgøre, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde under denne procedure ikke havde ydet alle garantier for at udelukke enhver rimelig tvivl med hensyn til institutionens upartiskhed ved undersøgelsen af sagen vedrørende Scania. Retten begrundede denne konstatering med en analyse af disse argumenter i dommens præmis 149-164.
- 74 I den appellerede doms præmis 151 fastslog den navnlig, at det forhold, at de samme tjenestegrene var involveret i vedtagelsen af såvel forligsafgørelsen som den omtvistede afgørelse, gjorde det vanskeligere at sikre, at undersøgelsen af de faktiske omstændigheder og beviserne i forhold til en virksomhed efter vedtagelsen af forligsafgørelsen »[blev foretaget] i overensstemmelse med det [såkaldte] »tabula rasa«-princip«, hvilket – for at fjerne tvivlen i denne henseende – kunne begrunde, at sagsakterne blev tildelt to forskellige hold. I denne doms præmis 152 fastslog Retten imidlertid, at appellerterne ikke havde påvist, at et medlem af Kommissionen eller de tjenestegrene, der var involveret i vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, bl.a. fordi de havde deltaget i vedtagelsen af forligsafgørelsen, havde udvist forudindtagethed eller personlige fordomme i forhold til Scania »i strid med princippet om subjektiv upartiskhed«.
- 75 For det første skal det i denne henseende bemærkes, at forligsproceduren er en administrativ procedure, som er et alternativ til den almindelige procedure, og som adskiller sig fra denne og har særlige kendetegn. For det andet skal den procedure, som resulterer i den endelige afgørelse, hvis den berørte virksomhed ikke indgiver et forligsindlæg, reguleres af de generelle bestemmelser i forordning nr. 773/2004, frem for de bestemmelser, der regulerer forligsproceduren. For det tredje er Kommissionen hvad angår denne almindelige procedure, inden for rammerne af hvilken ansvaret skal fastlægges, alene bundet af klagepunktsmeddelelsen, og den er forpligtet til at tage hensyn til de nye oplysninger, som den har fået kendskab til under denne procedure (jf. i denne retning dom af 12.1.2017, Timab Industries og CFPR mod Kommissionen, C-411/15 P, EU:C:2017:11, præmis 136).

- 76 Det følger heraf, at det såkaldte »»tabula rasa«-princip«, som Retten omtalte i den appellerede doms præmis 129, der i det væsentlige omfatter de betragtninger, der er anført i nærværende doms foregående præmis, blot kommer til udtryk i konstateringen om, at uskyldsformodningen skal overholdes i forhold til den eller de virksomheder, som beslutter ikke at forfølge forligsproceduren med Kommissionen.
- 77 Det såkaldte »»tabula rasa«-princip« var følgelig på ingen måde relevant for Rettens vurdering af Kommissionens overholdelse princippet om upartiskhed i den sag, der var anlagt ved Retten, ligesom det forhold, at de samme tjenestegrene var involveret i vedtagelsen af såvel forligsafgørelsen som den omtvistede afgørelse i modsætning til, hvad Retten vurderede, under alle omstændigheder ikke gjorde det vanskeligt at overholde det såkaldte »»tabula rasa«-princip«. Såfremt det hold, der var ansvarligt for sagen inden for Kommissionen, blev udskiftet, ville det nemlig være i strid med princippet om god forvaltningsskik og princippet om en rimelig sagsbehandlingstid for den administrative procedure.
- 78 Det skal dog fastslås, at Retten ikke udledte nogen konsekvens af den urigtige betragtning, som fremgår af den appellerede doms præmis 151, andet punktum, og som er omtalt i nærværende doms præmis 74, hvorfor appellanternes kritik heraf er uvirksom.
- 79 For så vidt som appellanternes argumentation skal forstås således, at de har gjort gældende, at Retten burde havde fastslået, at den omstændighed, at det samme hold havde ansvaret for sagen under hele den pågældende forskudte, »hybride« procedure, nødvendigvis godtgjorde, at Kommissionen havde tilsidesat sin forpligtelse til objektiv upartiskhed, skal det bemærkes, at den omstændighed alene, at det samme hold inden for Kommissionen har haft ansvaret for forskellige successive faser af den sagsoplysning, der førte til vedtagelsen af forligsafgørelsen og dernæst den omtvistede afgørelse, ikke i sig selv og uden andre objektive elementer kan rejse tvivl om denne institutions upartiskhed (jf. analogt dom af 1.7.2008, Chronopost og La Poste mod UFEX m.fl., C-341/06 P og C-342/06 P, EU:C:2008:375, præmis 56).
- 80 Appellanterne har ikke påvist, at de for Retten gjorde sådanne objektive elementer gældende. Der er endvidere intet i appellanternes argumentation, som gør det muligt at godtgøre, at Retten undlod at vurdere, om Kommissionen i det foreliggende tilfælde havde handlet i overensstemmelse med princippet om objektiv upartiskhed.
- 81 I den appellerede doms præmis 152 fastslog Retten nemlig, at appellanterne ikke havde påvist, at det hold, som var ansvarligt for sagen, eller et medlem af dette hold havde udvist nogen form for forudindtagethed i forhold til Scania under den almindelige procedure, og i modsætning til, hvad appellanterne i det væsentlige har gjort gældende, er denne præmis 152 ikke den eneste præmis, som lå til grund for Rettens konstatering om, at Kommissionen ikke havde tilsidesat princippet om god forvaltningsskik i det foreliggende tilfælde, ligesom denne præmis ikke gør det muligt at påvise, at denne retsinstans som led heri undlod at vurdere, om Kommissionens adfærd var i overensstemmelse med princippet om objektiv upartiskhed.
- 82 Det fremgår af en samlet læsning af den appellerede doms præmis 100-104 og 148-164, at Retten ikke alene behandlede det »subjektive« element, men ligeledes det »objektive« element i princippet om upartiskhed i lyset af den argumentation, som appellanterne havde fremført for den i denne henseende.

- 83 Hvad nærmere bestemt angår en sådan objektiv upartiskhed anførte Retten indledningsvis i den appellerede doms præmis 100 og 101 de principper, der er fastsat i retspraksis, for Kommissionens anvendelse af en såkaldt »hybrid« procedure og udledte heraf – i dommens præmis 104 – at anvendelsen af »hybride« procedurer inden for rammerne af anvendelsen af artikel 101 TEUF, i hvilke procedurer vedtagelsen af forligsafgørelsen og afgørelsen i den almindelige procedure er tidsmæssigt forskudt, i modsætning til, hvad appellanterne havde gjort gældende, ikke i sig selv under alle omstændigheder bl.a. bevirkede en tilsidesættelse af forpligtelsen til upartiskhed. I nævnte doms præmis 105 udledte Retten heraf, at Kommissionen havde ret til at anvende en sådan hybrid procedure, forudsat at den bl.a. iagttog denne pligt, hvilket Retten efterfølgende undersøgte i dommens præmis 143 ff.
- 84 I denne henseende anførte Retten i den appellerede doms præmis 145 bl.a. de principper, som er fastsat i retspraksis, som fremgår af nærværende doms præmis 70, og som er undersøgt i den appellerede doms præmis 148-164, de argumenter, som appellanterne havde fremført til støtte for deres udsagn om, at Kommissionen i det foreliggende tilfælde ikke havde givet dem alle garantier for at udelukke enhver rimelig tvivl om denne institutions upartiskhed under undersøgelsen af sagen vedrørende disse parter.
- 85 For så vidt som det i den appellerede doms præmis 104 indledningsvis anførtes, at Kommissionens anvendelse af en hybrid procedure ikke i sig selv gør det muligt at konstatere, at denne institution har tilsidesat sin forpligtelse til upartiskhed, dernæst i denne doms præmis 149, at Kommissionen, når den inden for rammerne af den almindelige procedure undersøger de beviser, som er blevet fremlagt af de parter, der har valgt ikke at indgå forlig, på ingen måde er bundet af de faktiske konstateringer og de retlige kvalificeringer, som den har lagt til grund i forligsafgørelsen i forhold til de parter, der har valgt at indgå forlig, og endelig i nævnte doms præmis 159, at appellanterne ikke havde foreholdt Kommissionen, at den under den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, ikke havde overholdt alle de proceduremæssige garantier, der er knyttet til den effektive udøvelse af deres ret til forsvar, således som den bl.a. er fastsat i de generelle bestemmelser i forordning nr. 773/2004, behandlede Retten i det mindste implicit, men nødvendigvis det »objektive« element af den forpligtelse til upartiskhed, som Kommissionen skal overholde. Disse forhold godtgør nemlig, at Retten vurderede, om der var givet tilstrækkelige garantier for at udelukke enhver rimelig tvivl med hensyn til Kommissionens objektive upartiskhed.
- 86 For det andet skal det med hensyn til appellanternes argumentation, hvormed de i det væsentlige har gjort gældende, at Retten under alle omstændigheder foretog en retlig forkert vurdering af princippet om objektiv upartiskhed, bemærkes, at appellanterne med denne argumentation har foreholdt Retten, at den ikke begrundede sin vurdering om, at Kommissionen havde overholdt princippet om upartiskhed. De har herved i det væsentlige gjort gældende, at Retten tilsidesatte begrundelsespligten. Som det fremgår af nærværende doms præmis 80-85, begrundede Retten reelt den appellerede dom i denne henseende.
- 87 For så vidt som appellanterne har udledt et argument af betragtningen i den appellerede doms præmis 151, hvorefter det forhold, at de samme tjenestegrene i Kommissionen var involveret i vedtagelsen af såvel forligsafgørelsen som den omtvistede afgørelse, gjorde det vanskeligere at overholde det såkaldte »tabula rasa«-princip«, er det tilstrækkeligt at bemærke, at det fremgår af nærværende doms præmis 77, at denne betragtning er retlig forkert.
- 88 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at det første anbringende skal forkastes.

Det andet anbringende

- 89 Med det andet anbringende har appellanterne i det væsentlige gjort gældende, at Retten tilsidesatte artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 ved at fastlægge adfærdens geografiske rækkevidde på det tyske niveau således, at den omfattede hele EØS-området. De har opdelt dette anbringende i fire led.

Det andet anbringendes første led

– Parternes argumenter

- 90 Med det andet anbringendes første led har appellanterne med henvisning til den appellerede doms præmis 421 gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den fastslog, at den for at fastlægge den geografiske rækkevidde af den samordnede praksis kun kunne tage hensyn til rækkevidden af de indhentede oplysninger, samt idet det den herved som led i sin retlige bedømmelse undlod at tage hensyn til hensigten for de virksomheder, som deltog i denne samordnede praksis, hvilket imidlertid er et element, der kendetegner en sådan praksis.
- 91 Retten kunne således ikke udelukkende støtte sig på indholdet og arten af de udvekslede oplysninger for at fastlægge denne geografiske rækkevidde. Den omstændighed, at Retten ikke tog hensyn til denne »hensigt«, foranledigede den til med urette at fastslå, at Scania havde deltaget i de udvekslinger på det tyske niveau, som indgik i en samlet og vedvarende overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, på EØS-plan og i hele overtrædelsesperioden, dvs. fra den 17. januar 1997 til den 18. januar 2011.
- 92 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

– Domstolens bemærkninger

- 93 I den appellerede doms præmis 421 fastslog Retten, at det på grundlag af beviserne vedrørende den geografiske rækkevidde af de oplysninger, som Scania DE modtog, og som er analyseret i denne doms præmis 405-420, skulle fastslås, at Scania DE gennem sine ansattes deltagelse i udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau modtog oplysninger med en rækkevidde, der gik videre end det tyske marked. På grundlag af denne konstatering forkastede Retten appellanternes sjette anbringende om en tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, for så vidt som Kommissionen havde fundet, at den geografiske udstrækning af overtrædelsen vedrørende det tyske niveau omfattede hele EØS-området. Retten præciserede endvidere i denne præmis 421, at disse konstateringer var tilstrækkelige til at forkaste dette anbringende, uanset om Scania DE ligeledes afgav oplysninger, hvis rækkevidde gik videre end det tyske marked.
- 94 Ifølge fast retspraksis kan en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF foreligge ikke alene ved en enkeltstående handling, men også ved en række handlinger eller en sammenhængende adfærd, selv om et eller flere elementer i rækken af handlinger eller i den sammenhængende adfærd også i sig selv og isoleret betragtet kan udgøre en overtrædelse af den nævnte bestemmelse. Når de forskellige handlinger indgår i en »samlet plan«, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked, kan Kommissionen således med rette pålægge ansvaret for disse handlinger på grundlag af deltagelsen i overtrædelsen betragtet i sin helhed (dom af 6.12.2012, Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

- 95 Det følger ligeledes af fast retspraksis, at Kommissionen for at godtgøre, at en virksomhed har deltaget i gennemførelsen af en sådan samlet overtrædelse, skal føre bevis for, at denne virksomhed havde til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til de fælles mål, som deltagerne som helhed forfulgte, og at den havde kendskab til den konkurrencebegrænsende adfærd, som de øvrige virksomheder havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed kunne forudse dem, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (dom af 6.12.2012, Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, præmis 42 og 60 og den deri nævnte retspraksis).
- 96 En virksomhed kan således have deltaget direkte i hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som den samlede og vedvarende overtrædelse består af, i hvilket tilfælde Kommissionen med føje kan pålægge den ansvaret for hele denne adfærd og derfor denne overtrædelse i sin helhed. En virksomhed kan ligeledes have deltaget direkte i kun en del af nævnte adfærd, men have haft kendskab til al den øvrige konkurrencebegrænsende adfærd, som de øvrige karteldeltagere havde planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller med rimelighed kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. I et sådant tilfælde kan Kommissionen også med føje pålægge denne virksomhed ansvaret for hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, som en sådan overtrædelse består af, og hermed overtrædelsen i sin helhed (dom af 6.12.2012, Kommissionen mod Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, præmis 43).
- 97 Det følger af det ovenfor anførte, at det for at fastslå, at den pågældende udveksling af oplysninger gik videre end det tyske marked og vedrørte EØS-området, var tilstrækkeligt for Retten at fastslå, at en sådan konklusion fremgik af indholdet af de oplysninger, som Scania DE havde modtaget fra de øvrige deltagere.
- 98 Appellanternes udsagn om, at Retten ikke kunne støtte sig på den omstændighed alene, at udvekslingerne på det tyske niveau vedrørte EØS-området, for at bekræfte, at disse virksomheder havde deltaget i overtrædelsen, udspringer således af en sammenblanding af på den ene side de betingelser, der kræves for at påvise og fastlægge rækkevidden af en samlet og vedvarende overtrædelse, og på den anden side de betingelser, som skal være opfyldt for at tilregne en virksomhed ansvaret for en sådan overtrædelse i sin helhed.
- 99 Ifølge Domstolens faste praksis er det tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at den pågældende virksomhed har deltaget i møder, hvorunder der blev indgået konkurrencebegrænsende aftaler, uden klart at have taget afstand herfra, for at føre tilstrækkeligt bevis for, at denne virksomhed deltog i kartellet. Når deltagelsen i sådanne møder er blevet bevist, påhviler det nævnte virksomhed at fremføre indicier af en sådan beskaffenhed, at den kan påvise, at dens deltagelse i disse møder ikke var sket for at begrænse konkurrencen, og herved påvise, at den over for konkurrenterne havde oplyst, at den deltog i nævnte møder med et andet formål end deres (jf. i denne retning dom af 28.6.2005, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 142 og den deri nævnte retspraksis).
- 100 Det følger ligeledes af fast retspraksis, at det må antages – med forbehold af det modbevis, som det påhviler de pågældende erhvervsdrivende at føre – at de virksomheder, som deltager i samordningen, og som forbliver aktive på markedet, tager hensyn til udvekslingen af oplysninger med deres konkurrenter for at fastlægge deres adfærd på markedet (dom af 19.3.2015, Dole Food og Dole Fresh Fruit Europe mod Kommissionen, C-286/13 P, EU:C:2015:184, præmis 127 og den deri nævnte retspraksis).

- 101 Det følger af denne retspraksis, at når Kommissionen påviser, at den pågældende virksomhed har deltaget i møder, hvorunder der er indgået konkurrencebegrænsende aftaler, uden klart at have taget afstand herfra, skal denne institution ikke også bevise, at denne virksomhed havde til hensigt at deltage i overtrædelsen, hvorimod det tilkommer denne virksomhed at føre bevis for sin afstandtagen til disse aftaler og navnlig, som i det foreliggende tilfælde, aftalernes geografiske rækkevidde.
- 102 Retten begik således ikke en retlig fejl, for så vidt som den efter at have analyseret de beviser, den var forelagt til bedømmelse, fastslog, at Kommissionen med føje havde konstateret, at Scania DE ved hjælp af udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau opnåede oplysninger, som havde en rækkevidde, der gik videre end det tyske marked, uden at den pålagde Kommissionen desuden at påvise, at Scania DE ved deltagelsen i denne udveksling havde til hensigt at opnå disse oplysninger og tage hensyn hertil for at fastlægge sin adfærd.
- 103 Dermed skal det andet anbringendes første led forkastes som ugrundet.

Det andet anbringendes andet led

– Parternes argumenter

- 104 Med det andet anbringendes andet led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den fastslog, at rækkevidden af de oplysninger, som Scania DE opnåede under udvekslingerne på det tyske niveau, gik videre end det tyske marked.
- 105 Appellanterne har i denne henseende i det væsentlige kritiseret Rettens ræsonnement i den appellerede doms præmis 405-414, hvori Retten analyserede oplysningerne i sagsakterne og på denne baggrund i denne doms præmis 414 konkluderede, at det, henset til disse oplysninger, samlet set skulle fastslås, at rækkevidden af de oplysninger, som Scania DE fik under udvekslingerne på det tyske niveau, gik videre end det tyske marked. Appellanterne har i det væsentlige anført, at de fem grunde, der er angivet i disse præmisser, ikke alene er utilstrækkelige til at underbygge denne konklusion på passende vis, men ligeledes er usammenhængende eller endda selvmodsigende, for så vidt som det med henblik på at påvise en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 i henhold til retspraksis kræves, at Kommissionen fremlægger tungtvejende, præcise og samstemmende beviser.
- 106 Kommissionen har gjort gældende, at denne argumentation skal forkastes.

– Domstolens bemærkninger

- 107 Det skal bemærkes, at appellanterne med det andet anbringendes andet led i virkeligheden har tilsigtet, at Domstolen foretager en ny vurdering af de faktiske omstændigheder og beviserne, uden at de imidlertid har anført, at Retten gengav disse urigtigt. Med argumentationen til støtte for dette andet led har appellanterne nemlig blot anført årsagerne til, at Retten efter deres opfattelse skulle have anlagt en anden fortolkning af de forskellige oplysninger, der er omtalt i de præmisser i den appellerede dom, som de har angivet, og har i øvrigt henvist til talrige passager i deres stævning for Retten.

- 108 Spørgsmålet om, hvorvidt Retten overholdt reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ved undersøgelsen af de beviser, som Kommissionen påberåbte sig for at underbygge, at der forelå en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, udgør ganske vist et retligt spørgsmål, som kan gøres gældende som led i en appel. Rettens vurdering af bevisværdien af de sagsakter, den er forelagt, bortset fra tilfælde, hvor reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ikke er blevet overholdt, og hvor sagsakterne er blevet gengivet urigtigt, kan imidlertid ikke anfægtes for Domstolen (jf. i denne retning dom af 26.1.2017, Kommissionen mod Keramag Keramische Werke m.fl., C-613/13 P, EU:C:2017:49, præmis 26 og 27 og den deri nævnte retspraksis). Appellanterne har ikke fremført noget argument herom.
- 109 Det andet anbringendes andet led skal dermed afvises.

Det andet anbringendes tredje led

– Parternes argumentation

- 110 Med det andet anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en fejl, for så vidt som den implicit fastslog, at Scania DE havde til »hensigt« at deltage i udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau, hvis rækkevidde omfattede EØS-området.
- 111 Appellanterne har i denne henseende ved at henvise til Rettens ræsonnement i den appellerede doms præmis 415-420 og ved at kritisere dette i det væsentlige gjort gældende, at Retten, for så vidt som dens vurdering må anses for at være en vurdering af Scania DE's hensigt om at deltage i udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau, hvis rækkevidde omfattede EØS-området, begik en retlig fejl, idet den i dommens præmis 416 og 418 støttede denne vurdering på en utilstrækkelig, usammenhængende og selvmodsigende begrundelse, for så vidt som den i nævnte doms præmis 419 hverken undersøgte eller i tilstrækkelig grad behandlede de specifikke argumenter eller beviser, som Scania havde fremført, hvorved Retten ligeledes tilsidesatte begrundelsespligten. Retten tilsidesatte ligeledes retspraksis, hvorefter det kræves, at Kommissionen fremlægger tungtvejende, præcise og samstemmende beviser med henblik på at påvise en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, idet appellanterne i denne henseende har henvist til denne doms præmis 417.
- 112 De har endvidere gjort gældende, at Retten i den appellerede doms præmis 420 ulovligt forkastede og ikke tog behørigt hensyn til bevisværdien af de edsvorne erklæringer, som Scania havde afgivet. Appellanterne har anført, at eftersom der ikke foreligger direkte beviser for, at de oplysninger, som blev opnået på det tyske niveau, blev videresendt til Scanias hovedkontor, kunne de erklæringer, som var afgivet af personer, der var direkte involveret i den anførte adfærd, ikke anses for at have »begrænset bevisværdi«, alene fordi disse beviser var blevet fremlagt efter de relevante begivenheder med henblik på Scanias forsvar under den administrative procedure.
- 113 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

– Domstolens bemærkninger

- 114 Det skal bemærkes, at appellanternes argumentation til støtte for det andet anbringendes tredje led er støttet på forudsætningen om, at Retten i den appellerede doms præmis 415-420, fastslog, at Scania DE havde til hensigt at deltage i udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau, hvis rækkevidde omfattede EØS-området.

- 115 Det fremgår af disse præmisser, sammenholdt med denne doms præmis 405-414 og 421, at Retten blot fastslog, at Scania DE gennem sine ansattes deltagelse i udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau modtog oplysninger med en rækkevidde, der gik videre end det tyske marked. Nævnte doms præmis 415-420 vedrørte nærmere bestemt forkastelsen af appellanternes argument om, at de ansatte fra Scania DE, som deltog i udvekslingerne på det tyske niveau, aldrig antog, at oplysningerne fra repræsentanterne for andre lastbilproducenters datterselskaber vedrørte europæiske priser eller kunne reducere usikkerheden med hensyn til andre producenters europæiske prisfastsættelsesstrategi.
- 116 Uden at det er fornødent at undersøge, om det andet anbringendes tredje led i virkeligheden tilsigter at rejse tvivl om Rettens vurdering af beviserne, og om det derfor skal afvises i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 108, skal dette led forkastes som ugrundet, eftersom det er støttet på den forudsætning, der nævnt i nærværende doms præmis 114, hvilken forudsætning er urigtig.

Det andet anbringendes fjerde led

– Parternes argumentation

- 117 Med det andet anbringendes fjerde led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved fastlæggelsen af rækkevidden af de oplysninger, som Scania DE forelagde. I denne henseende har appellanterne anført, at Rettens konklusion om, at Scania DE gennem kontakterne havde forelagt oplysninger, hvis rækkevidde omfattede EØS-området, er utilstrækkeligt begrundet og bygger på uegnede grunde. Retten anlagde navnlig et urigtigt skøn med hensyn til betydningen af de beviser, som var indeholdt i de økonomiske rapporter, der var udarbejdet af et økonomisk konsulentfirma, da den i den appellerede doms præmis 439 og 440 forkastede disse rapporters relevans.
- 118 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

– Domstolens bemærkninger

- 119 Ganske som med hensyn til det andet anbringendes andet led skal det fastslås, at appellanterne med dette anbringendes fjerde led har tilsigtet at foranledige, at Domstolen foretager en fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder og beviserne, uden at de har gjort gældende, at Retten gengav disse urigtigt. Af de samme grunde som dem, der er anført vedrørende det andet anbringendes andet led, skal dette anbringendes fjerde led derfor ligeledes afvises.
- 120 Dermed skal det andet anbringende forkastes i sin helhed, idet det delvist skal afvises, delvist er ugrundet.

Det tredje anbringende

Parternes argumentation

- 121 Med det tredje anbringende har appellanterne gjort gældende, at de faktuelle forhold, som Retten lagde til grund for at fastslå, at der var grundlag for Kommissionens konstatering om, at der i det foreliggende tilfælde forelå en samlet overtrædelse, ikke kan understøtte konstateringen om, at hver omhandlet handling forfulgte identiske konkurrencebegrænsende formål og således indgik i en samlet plan, der havde et samlet konkurrencebegrænsende formål, eller bidrog til gennemførelsen af denne plan. Retten angav endvidere ikke en begrundelse herfor. Det var således med urette, at Retten kvalificerede den adfærd, der foregik på tre forskellige niveauer af de kontakter, der er omhandlet i nærværende doms præmis 33-36, som en »samlet overtrædelse«.
- 122 Appellanterne har opdelt dette anbringende i tre led.
- 123 Med nævnte anbringendes første led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den kvalificerede adfærden på de tre niveauer af kontakter, der er omtalt i nærværende doms præmis 33-36, som en »samlet overtrædelse«, og idet den ikke anførte, hvorledes de faktuelle forhold, som den støttede sig på, begrundede denne kvalificering.
- 124 I den appellerede doms præmis 464-469 støttede Retten sig på en række oplysninger for at foretage denne kvalificering, men ingen af disse oplysninger kan, isoleret set eller samlet, underbygge konklusionen om, at disse tre niveauer af kontakter udgjorde en samlet overtrædelse. Appellanterne har i denne henseende i det væsentlige kritiseret, at Retten støttede sig på den omstændighed, at de pågældende kontakter vedrørte de samme varer og samme gruppe af lastbilproducenter, og på, at den omhandlede adfærd involverede en lille gruppe ansatte fra hvert niveau, hvis sammensætning var relativt stabil. Appellanterne har desuden anfægtet forskellige af Rettens konstateringer, hvorefter de nævnte tre niveauer af kontakter var faktisk indbyrdes forbundet, samt dens konklusion om, at det lavere hovedkontorniveau og det tyske niveau havde bidraget til virkeliggørelsen af en fælles plan.
- 125 Med det tredje anbringendes andet led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den fastslog, at den udveksling af oplysninger, som ikke var konkurrencebegrænsende, indgår i en samlet overtrædelse. Appellanterne har i denne henseende under henvisning til Rettens konstateringer i den appellerede doms præmis 223, 235 og 236, der vedrører tre udvekslinger af oplysninger i 2004 og 2005, som fandt sted på det lavere hovedkontorniveau, i det væsentlige gjort gældende, at Retten kvalificerede disse tre udvekslinger af oplysninger, der imidlertid var helt lovlige udvekslinger, således, at de forfulgte et konkurrencebegrænsende formål, der var identisk med formålet med andre, adskilte udvekslinger, som havde fundet sted på andre niveauer. Retten fastslog således med urette, at de tre nævnte udvekslinger alle indgik i en samlet overtrædelse. Retten angav ikke noget ræsonnement, der forklarer, hvorledes sådanne lovlige handlinger kunne bidrage til et konkurrencebegrænsende formål. Retten begik dermed en retlig fejl ved at kvalificere den ikke-hemmelige udveksling af oplysninger på det lavere hovedkontorniveau som en del af en samlet overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.
- 126 Med det tredje anbringendes tredje led har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den fastslog, at adfærden på den tyske niveau forfulgte et formål, som var identisk med det formål, der blev forfulgt på topledelsesniveauet og – i det omfang det er relevant – på lavere hovedkontorniveau. Rækkevidden af adfærden på det tyske niveau omfattede således ikke

EØS-området. Den appellerede doms præmis 467, hvori Retten imidlertid fastslog, at Kommissionen med føje kunne finde, at den geografiske rækkevidde af de konkurrencebegrænsende udvekslinger på det tyske niveau omfattede hele EØS, er således urigtig.

- 127 Appellanterne har i denne henseende henvist til det andet anbringende, hvormed de har gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at kvalificere udvekslingen af oplysninger på det tyske niveau således, at den havde en rækkevidde, der omfattede hele EØS. Det følger af denne fejl, at adfærden på det tyske niveau heller ikke kunne kvalificeres således, at den forfulgte et formål, som var identisk med det formål, som forfulgtes på topledelsesniveauet og det lavere hovedkontorniveau, eftersom alene årene 2004 og 2005 er relevant for sidstnævnte.
- 128 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

Domstolens bemærkninger

- 129 Det skal bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 479 forkastede appellanternes argument om, at Kommissionen skulle foretage en særskilt vurdering af de tre niveauer af hemmelige kontakter, der er omhandlet i nærværende doms præmis 33-36, bl.a. med den begrundelse, at der var forbindelse mellem de tre niveauer af kontakter, samt at Retten i denne doms præmis 229 fastslog, at appellanterne ikke havde formået at rejse tvivl om Kommissionens konstateringer vedrørende disse forbindelser. I denne præmis 229 anførte Retten nærmere bestemt, at Kommissionen havde påberåbt sig en række oplysninger, der var opregnet i nævnte doms præmis 218, der godtgjorde forbindelsen mellem de nævnte kontakter, som ikke var blevet anfægtet – nemlig at deltagerne var ansatte fra de samme virksomheder, og at der var en tidsmæssig overlapning mellem de møder, der blev afholdt på nævnte tre niveauer. Retten støttede sig på konklusionen om, at disse tre niveauer af kontakter var indbyrdes forbundet, og at de ikke virkede adskilt og uafhængigt af hinanden på alle de forhold, som Kommissionen havde taget hensyn til i den omtvistede afgørelse.
- 130 Det skal desuden fastslås, at det tredje anbringende som helhed er støttet på forudsætningen om, at hver enkeltstående handling, som Kommissionen anså for at indgå i en samlet og vedvarende overtrædelse, i sig selv skal udgøre en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.
- 131 Som det er anført i nærværende doms præmis 94, fremgår det af fast retspraksis, at en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF kan foreligge ikke alene ved en enkeltstående handling, men også ved en række handlinger eller en sammenhængende adfærd, selv om et eller flere elementer i rækken af handlinger eller i den sammenhængende adfærd også i sig selv og isoleret betragtet kan udgøre en overtrædelse af denne bestemmelse. Når de forskellige former for adfærd indgår i en »samlet plan«, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked, kan Kommissionen således med rette pålægge ansvaret for disse former for adfærd på grundlag af deltagelsen i overtrædelsen betragtet i sin helhed (dom af 16.6.2022, Sony Optiarc og Sony Optiarc America mod Kommissionen, C-698/19 P, EU:C:2022:480, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).
- 132 En virksomhed, der har deltaget i en sådan samlet og vedvarende overtrædelse ved egne handlinger, som falder ind under de i artikel 101, stk. 1, TEUF omhandlede begreber »aftaler« eller »samordnet praksis« med et konkurrencebegrænsende formål, og som havde til formål at bidrage til gennemførelsen af overtrædelsen i sin helhed, kan således også være ansvarlig for de handlinger, som andre virksomheder har foretaget som led i denne overtrædelse, for så vidt

angår hele det tidsrum, hvor virksomheden har deltaget i den (dom af 16.6.2022, Sony Optiarc og Sony Optiarc America mod Kommissionen, C-698/19 P, EU:C:2022:480, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

- 133 Domstolen har imidlertid allerede præciseret, at selv om en sammenhængende adfærd på de betingelser, der er nævnt i de to foregående præmisser, kan kvalificeres som en »samlet og vedvarende overtrædelse«, kan det ikke heraf udledes, at hver enkelt form for adfærd i sig selv og isoleret set nødvendigvis skal kvalificeres som en separat overtrædelse af denne bestemmelse (dom af 16.6.2022, Sony Optiarc og Sony Optiarc America mod Kommissionen, C-698/19 P, EU:C:2022:480, præmis 64).
- 134 Med henblik på at påvise en samlet og vedvarende overtrædelse tages der normalt hensyn til de forskellige forbindelser mellem de elementer, som den betragtede overtrædelse består af. En kontakt mellem virksomheder, som isoleret set ikke i sig selv udgør en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF, kan således alligevel være relevant med henblik på at påvise en samlet og vedvarende overtrædelse af denne bestemmelse i lyset af den sammenhæng, hvori denne kontakt har fundet sted. I en sådan situation indgår nævnte kontakt i den række indikatorer, som Kommissionen lovligt kan støtte sig på for at påvise en samlet og vedvarende overtrædelse af nævnte bestemmelse (jf. i denne retning dom af 26.1.2017, Kommissionen mod Keramag Keramische Werke m.fl., C-613/13 P, EU:C:2017:49, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 135 Det følger således af den retspraksis, der er omtalt i nærværende doms præmis 131-134, at det for at konstatere en samlet og vedvarende overtrædelse er tilstrækkeligt, at Kommissionen godtgør, at de forskellige former for adfærd, der tages i betragtning, indgår i en »samlet plan«, uden at det kræves, at hver enkelt af disse former for adfærd i sig selv og isoleret set kan kvalificeres som en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF.
- 136 Eftersom det tredje anbringende er støttet på den urigtige forudsætning om, at Retten med henblik på at godtgøre en sådan samlet og vedvarende overtrædelse skulle have krævet, at Kommissionen ligeledes godtgør, at hver af de nævnte former for adfærd isoleret set i sig selv udgjorde en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og EØS-aftalens artikel 53, skal dette anbringende forkastes som ugrundet.

Det fjerde anbringende

Parternes argumentation

- 137 Med det fjerde anbringende har appellanterne gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl, idet den i den appellerede doms præmis 516 og 532 fastslog, at det ottende anbringende i deres annulationssøgsmål for denne retsinstans om en urigtig anvendelse af artikel 25 i forordning nr. 1/2003 skulle forkastes, eftersom adfærden på topledelsesniveauet indgik i en samlet overtrædelse, der ophørte den 18. januar 2011, hvorfor den femårige forældelsesfrist, der er fastsat i denne artikel 25, stk. 1, litra b), først begyndte at løbe fra dette tidspunkt, og at Kommissionens beføjelse til at pålægge en bøde således ikke var forældet.
- 138 Appellanterne har anført, at denne forældelsesfrist udløb den 20. september 2010, som uden tvivl var datoen for Kommissionens første skridt som omhandlet i artikel 25, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, der afbrød nævnte forældelsesfrist. Eftersom adfærden på topledelsesniveauet ophørte den 23. september 2004, var Kommissionens beføjelse til at pålægge en bøde for denne

adfærd forældet. Såfremt Domstolen ophæver den appellerede dom, påkender annullationssøgsmålet anlagt ved Retten og kun annullerer den omtvistede afgørelse delvist, har appellanterne gjort gældende, at sidstnævnte potentielt hemmelige adfærd på det lavere hovedkontorniveau fandt sted mere end fem år før den 20. september 2010, hvorfor Kommissionen ikke længere havde kompetence til at pålægge en bøde, hvis denne adfærd blev anset for at indgå i en samlet overtrædelse på topledelsesniveauet og det lavere hovedkontorniveau. Eftersom Domstolen af egen drift kan rejse en kompetenceindsigelse, skal Domstolen fastslå, at Kommissionens beføjelse til at pålægge en bøde for nævnte adfærd var forældet i medfør af denne artikel 25.

139 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

Domstolens bemærkninger

140 Det er tilstrækkeligt at konstatere, at det fjerde anbringende er støttet på hypotesen om, at Domstolen ophæver den appellerede dom, påkender appellanternes søgsmål anlagt ved Retten og beslutter at annullere en del af konstateringerne i den omtvistede afgørelse vedrørende en samlet og vedvarende overtrædelse. Appellanterne har nemlig i det væsentlige gjort gældende, at Retten tilsidesatte artikel 25 i forordning nr. 1/2003 ved at opretholde den bøde, som Kommissionen havde pålagt i denne afgørelse, selv om den konkurrencebegrænsende adfærd på topledelsesniveauet ophørte den 23. september 2004, og denne adfærd således var forældet og ikke længere kunne gøres til genstand for en bøde, idet Kommissionens første skridt som omhandlet i denne artikel 25, stk. 3, blev taget den 20. september 2010.

141 Eftersom de tre første appelanbringender er blevet forkastet, skal Kommissionens og dernæst Rettens konklusion om, at det omhandlede kartel udgjorde en samlet og vedvarende overtrædelse, som omfattede hele EØS, og som varede til den 18. januar 2011, anses for at stå fast. På denne baggrund kan det, henset til tidspunktet for Kommissionens første skridt som omhandlet i den nævnte artikel 25, stk. 3, ikke fastslås, at Kommissionens beføjelser til at pålægge en bøde var forældet den 18. januar 2011.

142 Det fjerde anbringende skal derfor forkastes som ugrundet.

143 Eftersom ingen af appelanbringenderne er blevet taget til følge, skal appellen således forkastes i det hele, eftersom den dels skal afvises, dels er ugrundet.

Sagsomkostninger

144 I henhold til artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne, såfremt appellen ikke tages til følge.

145 Ifølge procesreglementets artikel 138, stk. 1, som i medfør af dets artikel 184, stk. 1, ligeledes finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

146 Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Scania AB, Scania CV AB og Scania Deutschland GmbH pålægges at betale sagsomkostningerne, og appellanterne har tabt sagen, bør det pålægges dem ud over at bære deres egne omkostninger at betale Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

- 1) **Appellen forkastes.**
- 2) **Scania AB, Scania CV AB og Scania Deutschland GmbH bærer hver deres egne omkostninger og betaler de af Europa-Kommissionen afholdte omkostninger.**

Underskrifter